

EUROOPA KOMISJON

Brüssel, 14.10.2011
KOM(2011) 642 lõplik

**KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA
MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE**

Tööstuspoliitika: suurendades konkurentsivõimet

{SEK(2011) 1187 lõplik}

{SEK(2011) 1188 lõplik}

SISUKORD

1.	Sissejuhatus	3
2.	Tööstuse konkurentsivõime tugevdamine	4
2.1.	Tööstuslik muutus	4
2.2.	Innovatiivne tööstus	5
2.3.	Kestlik tööstus	7
3.	Ettevõtlussõbralikuma Euroopa suunas	9
3.1.	Ettevõtete õigusraamistik	9
3.2.	Tööstuse ja teenuste edendamine	10
3.3.	Väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad	11
4.	Kokkuvõte	12

1. SISSEJUHATUS

Euroopa Liit taastub majandussurustisest suhteliselt aeglaselt ja on jätkuvalt haavatav. Majanduse „käimalükkamine” ja majanduskasvu edendamine on tähtis töökohtade ja heaolu loomise seisukohalt ning hädavajalik, et muuta liikmesriikide eelarved jälle jätkusuutlikuks. Keerukas eelarveolukord seab piirid poliitilistele meetmetele, kuid kiire kasv vähendab eelarvelist puudujääki ja võlakoormat kooskõlas stabiilsuse ja kasvu pakti¹ eesmärkidega.

Kiire majanduskasvu käivitajad on igas suuruses konkurentsivõimelised ettevõtted. Selleks on vaja uute ideede sünniks ja uute ettevõtete tekkeks soodsat keskkonda. Käesolevas teatises on määratletud järgmised valdkonnad, kus tuleks saavutada olulist edu Euroopa 2020. aasta eesmärkide täitmiseks teel: 1) majanduse struktuursed muudatused; 2) tööstuse innovatiivsus; 3) jätkusuutlikkus ja ressursitõhusus; 4) majanduskeskkond; 5) ühtne turg ja 6) väikese ja keskmise suurusega ettevõtjad.

Nende ülesannete täitmine võib edendada Euroopa ettevõtete konkurentsivõimet nii Euroopa Liidu siseselt kui ka ülemaailmselt ning komisjoni eesmärk on aidata liikmesriikidel kasutada tõhusamalt oma piiratud ressursse, et tugevdada oma tööstuse konkurentsivõimet ülemaailmsel tasandil. Selliste ülesannete lahendamine edendab kõigi ettevõtjate kasvuvõimalusi nii tööstus-, teenindus- kui ka sotsiaalsfääris.

Euroopa tööstus on kriitilise tähtsusega Euroopa Liidu kui maailma juhtiva majandusjõu jaoks. Konkurentsivõimeline tööstus võib alandada kulusid ja hinda, luua uusi tooteid ja parandada kvaliteeti, millega antakse otsustav panus heaolu loomisesse ja tootlikkuse kasvu kogu majanduses. Tööstus on tähtis allikas innovatsioonilisteks uuendusteks, mis on vajalikud Euroopa Liidu ees seisvate sotsiaalsete ülesannete lahendamiseks.

Osana strateegiast *Euroopa 2020. aastal* käivitas komisjon 2010. aasta jõulise uue tööstuspoliitika,² milles esitatakse meetmed, mida on vaja võtta selleks, et tõsta Euroopa köitvust investeerimise ja tootmise sihtkohana, ning kohustus jälgida liikmesriikide konkurentsipoliitikat. Seal on esitatud ka uuendatud kaubanduspoliitika kavand.

Taastumise haprus peegeldub Euroopa majanduskliimas, mis on halvenenud kogu Euroopas³. Rahaturgudel toimuvast, energia ja toorme hindade kasvust ja eelarve koondamise vajadusest on näha selgeid languse märke. Euroopa Liidu tööjõu tootlikkus on tõusnud 1,4%, kuid töökohtade arv tööstuses ja tööstusega seotud teeninduses on võrreldes 2008. aasta tipptasemega vähenenud 11%. Selle keskmise taga peituvad suured erinevused liikmesriikide vahel. Oma põhiliste konkurentidega võrreldes on Euroopa Liidu tööjõu ühikuline kulu vähenenud 2008. aasta näitajaga võrreldes 12%, mis on põhiliselt tingitud vahetuskursi mõjust.

Tootmine on aga Euroopas hakanud paremini kosuma, kui eeldati. Tööstustoodang oli teises kvartalis 5,3% suurem kui möödunud aastal, kuigi eelmise kvartaliga võrreldes

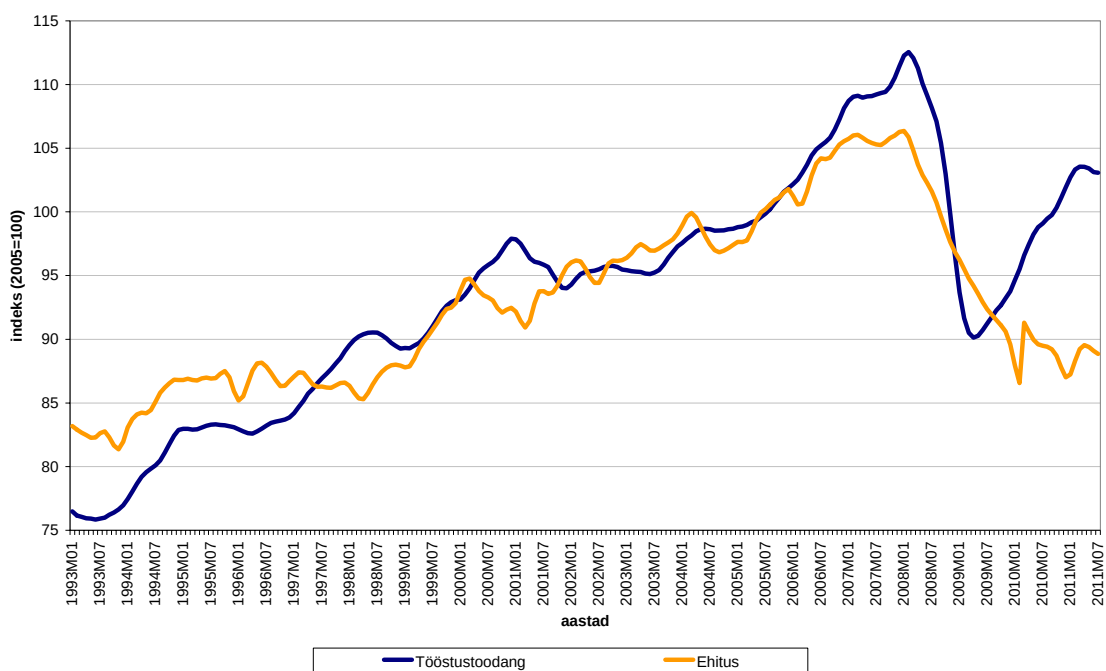
¹ http://ec.europa.eu/economy_finance/sgp/index_et.htm

² Üleilmastumisaajastu ühendatud tööstuspoliitika. Jätkusuutlikkus ja konkurentsivõime keskele kohale, KOM (2010) 614.

³ http://ec.europa.eu/economy_finance/db_indicators/surveys/index_en.htm

kasvu ei toimunud. Tööstustoodang on praegu 14% suurem kui 2009. aasta alguses, kuigi jääb ikkagi veel 9% alla 2008. aasta alguse tippasemele.

EL 27 tootmise näitajad 1993 – 2011 (korregeeritud vastavalt suundumusele)

Allikas: Eurostat

Käesolev teatis kujutab endast uut iga-aastast algatust, mis on suunatud eelkõige liikmesriikide konkurentsivõime edendamisele, ning põhineb dokumentidel *Euroopa konkurentsivõime aruanne 2011* ning *liikmesriikide konkurentsivõime ja poliitika*. See aitab kaasa liikmesriikide hindamisele Euroopa poolaasta ja Euroopa 2020 laiemas raamistikus. Üksikasjalikumad põhjendused ja ELi meetmed on esitatud käesolevale teatisele lisatud dokumentides.

2. TÖÖSTUSE KONKURENTSIVÕIME TUGEVDAMINE

2.1. Tööstuslik muutus

Jälgides **pikemaajalisi suundumusi** liikmesriikide tööstuslikus struktuuris ajavahemikul 1999–2007 võib näha, et liikmesriigiti on toimunud areng eri teid pidi kõrgtehnoloogilisema ja kõrgema kvalifikatsiooniga tööstuse suunas, mis toob tavaliselt kaasa ka kiirema tootlikkuse kasvu ja stabiilsemad hinnad ülemaailmses konkurentsivõime. Analüüsi seisukohast võib liikmesriikide tööstusstruktuuri käsitleda iseloomu ja kaubandussuundumuste sarnasuse alusel, kuigi sel juhul võivad olulised erinevused igas rühmas jääda märkamatuks.

Esimeses riikide rühmas on valdav osa tööstusstruktuuris eesrindliku tehnoloogiasektori kanda. Tähtsaim arengusuund sellel perioodil on olnud selle rühma riikide suurem spetsialiseerumine kõrgtehnoloogilise tööstuse ning innovatsiooni- ja haridusemahukate sektorite alal. Sellesse rühma kuuluvad Austria, Belgia, Taani, Soome,

Prantsusmaa, Saksamaa, Iirimaa, Madalmaad, Rootsi ja Ühendkuningriik. Tööstuse loodud lisaväärtus on vahemikus 10,6% Prantsusmaal kuni 24,2% Iirimaal.

Teise rühma riikides iseloomustavad tööstust tehniliselt vähem arenenud sektorid, kuigi seal leidub ka väga konkurentsivõimelisi valdkondi. Ülekaalus on tööjõumahukas tööstus, kus tehakse vähe uuendustegevust ja mis on suhteliselt vähe teadmismahukas, millest tingituna on vähe kiiresti arenevaid ettevõtteid, vähemalt esimese rühma riikidega võrreldes. Sellesse riikide rühma kuuluvad Küpros, Kreeka, Itaalia, Luksemburg, Portugal ja Hispaania, kus tööstuse lisaväärtus on vahemikus 6,5% Luksemburgis kuni 16,1% Itaalias.

Kolmanda rühma moodustavad riigid, kes on eelmiste rühmade riikidele järele jõudmas sisemajanduse kogutoodangus inimese kohta ning kus kaubandus on spetsialiseerunud innovatsioonimahukatele sektoritele ja tehnoloogiamahukale tööstusele. Nendes riikides on toimunud struktuurne muutus tööjõumahukalt tööstuselt tehnoloogiamahukale tööstusele nii kaubanduses kui ka tootmises. Sellesse rühma kuuluvad Tšehhi Vabariik, Ungari, Malta, Poola, Slovakkia ja Sloveenia, kus tööstuse loodud lisaväärtus ulatub 13,3% kuni 23,6%.

Neljandasse rühma kuuluvad riigid, kes on järele jõudmas, kuid kus kaubandus on spetsialiseerunud tehnoloogiliselt vähem arenenud sektoritele. Need riigid sarnanevad teise rühma riikidele, millega neid seob ka trend haridusmahukamate sektorite suunas. Selle rühma peamine eripära on aga keskmisest suurem kiiresti arenevate ettevõtete osakaal ning kaubanduse ja tööstuse kiire spetsialiseerumine tehnoloogiamahukale tööstusele. Selle rühma moodustavad Bulgaaria, Eesti, Läti, Leedu ja Rumeenia, kus tööstuse loodud lisaväärtus on vahemikus 9,9% kuni 22,4%.

Igas riikide rühmas on konkurentsivõimelisi tööstusi ja kasvavaid ettevõtteid. Konkurentsivõime edendamiseks on vaja suurendada innovatiivsete, teadmismahukate sektorite osa, võtta otsustavaid meetmeid muutuste edendamiseks, parandades kaubaturgu reguleerivaid õigusakte, toetades innovatsiooni ning investeerides haridusse ja elukestvasse õppesse.

2.2. Innovatiivne tööstus

Uurimistöö ja innovatsioon aitavad suurendada tootlikkust ja tööstuse konkurentsivõimet. Uued tehnoloogiad võimaldavad kaubanduslikku tootmist üha väiksemates mahtudes ning uudsed materjalid, vähese emissiooniga tehnoloogiad, biotehnoloogia ja nanotehnoloogia annavad uusi konkurentsieeliseid. Euroopa Liidu tööstus peab kiirendama oma püüdlusi selliste tehnoloogiate omandamiseks, et püsida maailmakonkurentsisis.

Värskes aruandes tähtsamatest tehnoloogiavaldkondadest⁴ on rõhutatud vajadust investeerida tööstuslikku innovatsiooni, et ületada **lõhet, mis on alusuuringute ja turu** vahel. Terviklik lähenemisviis uute toodete ja teenuste turule toomiseks peaks sisaldama näidisprojektide ja katserajatiste toetamist, aga ka konkreetseid meetmeid riigiabi, piirkondliku ühtekuuluvus- ja kaubanduspoliitika näol. On vaja teha soodustusi

⁴

http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/ict/files/kets/hlg_report_final_en.pdf

teadlastele ülikoolides, et nende uurimistöö viljad jõuaksid kaubandusse ja et nad teeksid tööstusega koostööd. Juba uurimistöö ja innovatsiooni rahastamise algusjärgus tuleb võtta arvesse tarbijate vajadusi ja turu võimalusi ning kaasata varakult investoreid. Toetust innovatsioonisõbralikemate turgude väljaarendamiseks võib saavutada nõudlusega seotud meetmete kaudu, nagu arukas reguleerimine, tarbijate teavitamine, standardimine ja innovatiivsetele lahendustele suunatud riigihangete arvu suurendamine.

Selleks kõigeks on vaja **täiendavaid oskusi ja pädevust**, näiteks turustamise ja halduse alal. Ettevõtlik ja hästi koolitatud tööjõud on üldiselt suurema tootlikkusega, kuid edusammud, mida liikmesriigid on inimressursside osas teinud, on väga erinevad. Eraldi probleem on see, et vaatamata küllaltki suurele töötusele Euroopa Liidus on osal ettevõtjail raskusi kvalifitseeritud töötajate leidmisega.

Kuigi paljud liikmesriigid on astunud samme uurimistöö ja innovatsiooni toetamise tõhustamiseks, tuleks neil piiratud ressursside kõige tõhusamaks kasutamiseks **vähendada toetusskeemide killustatust**. Laialt kasutatavad on sellised meetmed nagu tehnoloogiliste investeeringute laenuskeemid, juurdepääs oluliste tehnoloogiavaldkondade rahastamisele ja toetused tehnoloogia uuendamiseks (Saksamaa, Prantsusmaa, Rootsi, Itaalia, Portugal, Sloveenia). On ka loodud innovatsiooni toetamise teenuseid ja toetatud rühmade kujunemist (Taani, Prantsusmaa, Saksamaa, Poola, Rootsi, Belgia).

Liikmesriigiti on siiski vähe kooskõla investeeringutes innovatiivsete tehnoloogiatega kasutuselevõtuks. **Parem koordineerimine ja riiklike ressursside ühendamine** võimaldaks neid suunata ühistele eesmärkidele ning edendada innovatsioonivõimalusi ja nappidest rahastamisvahenditest kriitilise massi kogumist, suurendades sellega investeeringute tõhusust ja tulemuslikkust. Euroopa suuremahulised näidisprojektid ja -katserajatised (nt. innovatsioonialase partnerluse alal ja Euroopa strateegiline energiatehnoloogia kava) võiksid olla abiks äriühingutele, et prototüüpide valmistamine ja katsetamine kiiremini kulgeks. Uute toodete ja teenuste turustamisele kuluv aeg võiks olla märksa lühem, kui rühmade ja võrkude piiriülene koostöö oleks tõhusam ja kui tootmisvõimaluste kohta oleks saadaval rohkem teavet.

Kaasaegne intellektuaalse omandi kaitse kord kaitseb esialgset innovaatorit ega takista idee edasist arendamist. Ühtne Euroopa Liidu patent, mille üle praegu liikmesriikides läbirääkimisi peetakse, parandab tunduvalt õiguslikku raamistikku ja vähendab patendi taotlejate kulusid⁵.

Konkurentsivõimet tugevdaks:

- piiratud ressursside ühendamine, et saavutada „kriitiline mass” uudse lahenduse turule toomiseks; innovatsioonialase koostöö laiendamine suuremahuliste näidisprojektide ja -katserajatiste väljatöötamisel, nt kasutades Euroopa teadustöö taristu strateegiafoorumit (ESFRI);
- innovatsiooni toetussüsteemide killustatuse vähendamine, innovatiivsete

⁵ Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus tõhustatud koostöö rakendamise kohta ühtse patendikaitse loomise valdkonnas. KOM (2011) 215 (lõplik), 13.4.2011.

lahenduste turule toomise kergendamine ja uurimistööde tähelepanu parem suunamine turule. Taani ja Austria on edukalt killustatust vähendanud ja Ühendkuningriigil on programmid innovatiivsete lahenduste turule toomiseks.

2.3. Kestlik tööstus

Üleminek jätkusuutlikuma, ressursitõhusama ja väiksema süsinikdioksiidi heitega majandusele on ülimalt tähtis Euroopa tööstuse pikaajalise konkurentsivõime alalhoidmiseks. Viimasel aastakümnel on mitme liikmesriigi majandus arenenud energiatarbe suurenemiseta, kuid mõnes liikmesriigis on areng jäänud tagasihoidlikumaks, kui loodetud. Hästi on järele jõudmas uued liikmesriigid, kuigi nende lähtekoht on olnud erinev.

Liikmesriigid on saavutanud suurt edu energiatõhususe edendamisele suunatud ühtsete riiklike õigusraamistike väljatöötamisel ja rakendamisel. Mõnel liikmesriigil aga ei ole selleks piisavalt kogemusi ja haldussuutlikkust ning need riigid saavad ELi tasandil väljatöötatud seadusraamistikust juhiseid ja abi.

Vaatamata saavutatud edule on suurenevad energiahinnad ja moonutused liikmesriikides tähendanud ettevõtjatele, eelkõige keskmistele ja väikestele ettevõtjatele, hindade tõusu. Eriti raske on energiamahukal tööstusel, nagu metalli-, keemia-, paberi- ja tselluloositööstusel. Säästlikumale tootmisele üleminekuks tuleks kasutada järjekindlate meetmete kogumit, millega toetatakse uurimistööd, innovatsiooni, ressursitõhusust ja puhtamale tootmisviisile üleminekut, eelkõige tootmisprotsesside osas.

Liikmesriikides on töötatud välja tööstuse energiatõhususe parandamise meetmed, enamikul juhtudel lisandub neile energiaaudit (Austria, Belgia, Bulgaaria, Portugal, Saksamaa, Soome, Slovakkia, Tšehhi Vabariik), kuid kasutusel on ka vabatahtlikud lepingud tööstusega (Kreeka, Madalmaad, Sloveenia, Taani, Ühendkuningriik). *Energiatehnoloogia strateegilise kavaga*⁶ üritatakse kiirendada vähem süsihappegaasi heidet tekitavate tehnoloogiate arendamist ja turule toomist. Heaks sellise arengu toetuse näiteks on eesmärgipärased meetmed väikeste ja keskmiste ettevõtjate energiatõhususe edendamiseks (Kreeka, Iirimaa, Leedu), kuid teha on veel nii mõndagi.

Veel üks oluline tegur Euroopa Liidu tööstuse konkurentsivõime suurendamisel on juurdepääs mittepõllumajanduslikule ja mitteenergiamahukale toormele. Sellise toorme kõrge ja ka kõikuv hind ning selle paiknemine põhiliselt väljaspool Euroopa Liitu tekitab ohte paljudele ettevõtjatele ning Euroopa Liit ja liikmesriigid peaksid täienduseks ELi välispoliitikale töötama välja meetmeid esmase toorme nappuse lahendamiseks Euroopa ressursside jätkusuutlikuma kasutamise teel; toetama uurimistööd ja innovatsiooni, mille eesmärk on teistsuguste lahenduste leidmine; suurendama ressursitõhusust ning edendama paremaid regenereerimismeetodeid, sealhulgas ka väikestes kogustes kasutatavate kallite materjalide taaskasutamiseks.

Euroopa tööstuse konkurentsivõime suurendamisel saab üha tähtsamaks keskkonna- ja ühiskondlike tahkude arvestamine äritegevuses ja -strateegias. *Ressursitõhusa Euroopa tegevuskavas*⁷ esitatakse terve hulk Euroopa Liidu tasandi meetmeid ja soovitusi

⁶

http://ec.europa.eu/energy/technology/set_plan/set_plan_en.htm

⁷

Teatis „Ressursitõhusa Euroopa tegevuskava”, KOM(2011) 571 lõplik, 20.9.2011

liikmesriikidele selle kohta, kuidas teha lõpp ressursside ebaperemehelikule kasutamisele.

Konkurentsivõimet tugevdaks:

- energia- ja toormetõhususe soodustamine, innovatsiooni ja puhtamate tootmisviiside kasutamise edendamine kogu väärtusahelas pikaajaliste meetmetega, mis ergutaksid turu tekkimist ning muudaksid väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate osalemise sellistes protsessides lihtsamaks. Nagu eespool märgitud, on paljud liikmesriigid saavutanud märkimisväärset edu nendes küsimustes;
- tagada energia aus ja moonutamata hind ning jätkata tööd energiajaotusvõrkude kaasajastamiseks ja võrkude vahel uute ühenduste loomiseks.

Sotsiaalse ettevõtluse, sotsiaalsete ettevõtete ja sotsiaalmajanduse arendamine on samuti tähtis meede Euroopa tööstuse konkurentsivõime ja jätkusuutlikkuse tugevdamiseks.

Sotsiaalmajandus annab tööd rohkem kui 11 miljonile inimesele Euroopa Liidus, mis vastab 6% kogu tööhõivest⁸, ja keskmiselt üks neljast Euroopas asutatud ettevõttest on sotsiaalne ettevõtte. Belgias, Soomes ja Prantsusmaal on see osa isegi üks kolmandik⁹. Üldiselt on sellised äriühingud väga tootlikud ja konkurentsivõimelised, sest töötajad on sellistes äriühingutes tööle pühendunud ja ka töötingimused on seal paremad¹⁰.

Selleks et tugevdada suure konkurentsivõimega sotsiaalset turumajandust, on komisjon pööranud tähelepanu sotsiaalsele majandusele, sotsiaalsele vastutusele ja sotsiaalsele innovatsioonile, püüdes leida majanduse jätkusuutlikkusele uusi lahendusi kooskõlas strateegiaga Euroopa aastal 2020¹¹, suurprojektiga „Innovatiivne liit”¹², vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse vastu võitlemise Euroopa tegevusprogrammiga¹³ ning ühtse turu aktiga¹⁴.

Ühtse turu akti avalikul arutelul¹⁵ ilmnes suur huvi sotsiaalsete ettevõtete ja üldiselt sotsiaalse majanduse võime vastu reageerida innovatiivselt praegustele majanduslikele ja ühiskondlikele ülesannetele kestlike töökohtade loomise kaudu.

Seetõttu tahab komisjon alata olulise arutelu selle üle, kuidas arendada sellist uut liiki majandust. Esimene samm sellel teel astutakse lähematel nädalatel, kui avaldatakse

⁸ CIRIEC „The Social economy in the European Union”, lk 48

⁹ Global entrepreneurship Monitor, Executive report 2009

¹⁰ Näiteks Prantsusmaal on sellistes äriühingutes haiguse tõttu töölt puudumine märksa väiksem kui kõikide äriühingute puhul üldiselt, vastavalt 5,5% ja 22%, „Absence from work for health reasons in the social economy”, Chorum, aprill 2011, <http://www.cides.chorum.fr>

¹¹ „Euroopa 2020. aastal: aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegia”, KOM(2010)2020

¹² Innovatiivset liitu käsitlev teatis KOM(2010) 546 (lõplik), 6.10.2010

¹³ Vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse vastu võitlemise Euroopa tegevusprogramm: sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse Euroopa raamistik, KOM(2010) 758 (lõplik), 16. detsember 2010

¹⁴ Ühtse turu akt Kaksteist vahendit majanduskasvu edendamiseks ja usalduse suurendamiseks „Üheskoos uue majanduskasvu eest”, KOM(2011) 206 (lõplik), 13.4.2011

¹⁵ http://ec.europa.eu/internal_market/smact/consultations/2011/debate/index_en.htm

sotsiaalse ettevõtluse algatuse teatis ja ettevõtte sotsiaalse vastutuse teatis, milles avaldatakse tähtsamad meetmed sotsiaalse ettevõtluse edendamiseks.

Konkurentsivõimet tugevdaks:

- Sotsiaalse ettevõtluse edendamine ja propageerimine Euroopas, eelkõige tugevdades selle avalikku profiili ja juurdepääsu nii era- kui ka riiklikele finantseeringutele (eriti sotsiaalinvesteeringute fondide kaudu).

3. ETTEVÕTLUSSÕBRALIKUMA EUROOPA SUUNAS

3.1. Ettevõtete õigusraamistik

Avatud, tõhus ja konkurentsivõimeline ärikeskkond on ülimalt tähtis majanduskasvu käivitaja ülemaailmses ulatuses. Ärikeskkonna parandamine tähendab meetmete võtmist paljudes valdkondades alates taristu parendamisest kuni ehitusloa saamiseks vajaliku aja lühendamiseni.

Kui **halduskoormuse kahandamine** on riiklikuks eesmärgiks võtnud kõik liikmesriigid, siis edusamme praeguse halduskoorma määramisel või selle vähendamisel ei ole mitte kõik teinud. Kaheksateistkümnnes liikmesriigis on mõjuhinnangu koostamine uute õigusaktide kavandamisel kohustuslik, kuid mitte kõik kõnealused liikmesriigid ei täida seda nõuet; ka ei ole mõjuhinnangud alati piisavalt laiahaardelised, et hõlmata majanduslikke, ühiskondlikke ja keskkonnaküsimusi, mis omakorda vähendab mõjuhinnangute tõhusust.

Ettevõtjasõbraliku keskkonna seisukohalt on tähtis **taristu** kvaliteetsus ja kättesaadavus (energia-, transpordi- ja lairibasidevõrgud). Kuna veonduse taristu parandamine on eriti uutes liikmesriikides suur probleem, tuleb jätkata märkimisväärsed investeeringuid ümberehitusteks ja kaasajastamiseks, sealhulgas tõukefondide ja Euroopa ühendamise rahastamisvahendite abil.

Ettevõtted vajavad **kaasaegset avalikku haldust**, mis suudab pakkuda kvaliteetseid ja tõhusaid avalikke teenuseid. Reformid tuleks suunata e-valitsemise algatuse tugevdamisele, nagu üldsusele ettenähtud ühendatud teeninduskeskuste, ühisvõrkude ja andmekeskuste loomisele. Paljud e-valitsemise algatused aitavad ettevõtetel haldustoimingutele kuluvat aega kokku hoida ja suunata rohkem vahendeid äri edendamisse. Seega tuleb ka e-hangete keskkonda võimalikult laiahaardeliselt edendada. Kui hästi toimivad ühendkeskused muuta kättesaadavaks piiriülest tegevust arendavatele ettevõtetele, on see samuti võimalus aega ja vahendeid kokku hoida ning vähendada korruptsioonivõimalusi. Kuigi selles osas on märgatavat edu saavutatud, on võimalusi asja paremaks muuta.

Oluline parandamist nõudev valdkond on äritegevuse maksustamine. Nii Euroopa Liidu kui ka liikmesriikide tasandil tuleb veelgi pidada nõu ettevõtluse ja tööjõumaksude üle ühelt poolt ja ressursside maksustamise üle teiselt poolt, kuid on selge, et üldise maksukoormuse vähendamine parandab tunduvalt ettevõtluskeskkonda. See nõuab suuremat läbipaistvust, maksureeglite ja vastavuseeskirjade lihtsustamist, maksete tegemise lihtsustamist, sealhulgas e-valitsuse kaudu, ning maksustamist käsitlevate

õigusaktide püsivuse tagamist. Komisjoni ettepanek ettevõtete ühtse maksubaasi kohta¹⁶ on suur edusamm.

Konkurentsivõimet tugevdaks:

- ettevõtete halduskoormuse vähendamine, kui praegune koormus on mõõdetud (sealhulgas maksueeskirjade mõju), ja halduskoormuse vähendamise osas püstitatud eesmärkide kiire täitmine. Madalmaad on olnud teerajajaks halduskoormuse vähenemise mõõtmisel ja hindamisel ning auhnete eesmärkide püstitamisel, mille tulemuslikkus on leidnud rahvusvahelist tunnustust;
- konkurentsi edendamine energia-, transpordi- ja lairibasidevõrkude taristu teenuse osutajate seas.

3.2. Tööstuse ja teenuste edendamine

Teenused moodustavad Euroopa Liidu majanduse kõige suurema osa ning teenuste ühendamine tootmisega on suurenenud tootmise korraldamiseks ja toodete turustamiseks kasutatavate spetsialiseeritud teenuste kasutamisega. Tootjaettevõtted on alustanud toodete pakkumist koos selle juurde kuuluva teenuse osutamisega ning teenuse osutajad kasutavad teenuste täiendamiseks tooteid ja lisavad oma väärtusahelasse toodete valmistamise.

Väärtusahelad, sektorid ja turud võivad muutuda, kui tarbijate vajaduste rahuldamiseks tehakse teenuste alaseid innovatsioone,¹⁷ sõltumata sellest, kas need lähtuvad teenust või toodet pakkuvast ettevõttest. **Äritegevusega seotud teenuste** tähtsus innovatsiooni, uute tehnoloogiate ja parema tulemuslikkuse allikana kasvab. Sellised teenused kaasatakse teiste ettevõtete väärtusahelatesse vahetarbimise, teadmiste tootmise ja tehnoloogiavoolude kaudu ja siin avaneb Euroopa tööstusele võimalus avada uusi turge ja leida oma toodete jaoks uusi tululähteid.

Ühtne turg võiks anda suurema panuse majanduskasvu edendamisse, kui praegu kehtivaid Euroopa Liidu õigusakte täidetak kõikides liikmesriikides täies ulatuses. Eesmärk on lõpetada turu killustatus ja kõrvaldada tõkked kaupade, teenuste, innovatsiooni ja loovuse teelt, nagu on kirjas ühtse turu aktis¹⁸. Kavandatud Euroopa standardimist käsitlevas määruses¹⁹ laiendatakse Euroopa standardeid teenindussektorile, et vähendada üksteist dubleerivate ja vastuoluliste riiklike standardite arvu.

Euroopa Liidu sisene teenuste turg ei ole dünaamiline, kuna moodustab ELi sisesest kogukaubandusest vaid ühe viiendiku. Alates 2004. aastast on teenuste kaubandus ELi ja ülejäänud maailma vahel kasvanud kiiremini kui ELi siseturul. Teenuste direktiivi²⁰

¹⁶ Ettepanek: nõukogu direktiiv ettevõtte tulumaksu ühtse konsolideeritud maksustamisbaasi (CCCTB) kohta, KOM (2011)121, 16.3.2011.

¹⁷ <http://www.europe-innova.eu/web/guest/innovation-in-services/expert-panel/about>

¹⁸ „Ühtse turu akt – kaksteist vahendit majanduskasvu edendamiseks ja usalduse suurendamiseks „Üheskoos uue majanduskasvu eest”” (KOM(2011)206 (lõplik)), 13.4.2011.

¹⁹ Ettepanek Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse kohta, KOM(2011)315 (lõplik), 1.6.2011.

²⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. detsembri 2006. aasta direktiiv 2006/123/EÜ teenuste kohta siseturul.

rakendamine on olnud ülimalt tähtis verstapost, vaatamata sellele, et hiljuti toimunud vastastikuse hindamise protsessis²¹ on tehtud kindlaks mitu valdkonda, kus on veel vaja parandusi teha.

Konkurentsivõimet tugevdaks:

- innovatiivsete teenuste jaoks osutatava toetuse arendamine mõõdetavate tulemuste alusel; innovatsioonialases koostöös ja mahukates näidisprojektides osalemine;
- ühtse turu õigusaktide, eelkõige teenuste direktiivi täieulatuslik rakendamine ja äriteenuste edendamine: ühtse turu õigusaktide ülevõtmisel on esirinnas Malta, kellel on veel vaid kaks direktiivi ülevõtmise ootel.

3.3. Väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad

Selleks et täies ulatuses avada väikeste ja keskmiste ettevõtjate võimalused, tuleb üle kogu Euroopa Liidu ühetaoliselt meetmeid võtta vastavalt väikeettevõtluse algatuse läbivaatamise teatisele²². Suured ekspordiettevõtjad on taastunud kõige paremini, kuid paljudel VKE-del on nõudlusest puudu, seda nii ajalise viivituse kui ka raha- ja eksporditurgudele raskendatud ligipääsu tõttu. Tööhõive seisukohalt on kiire kasvuga ettevõtete seas väikeettevõtted loonud netotöökohti kiiremini kui suured ettevõtted. Kiire kasvuga ettevõtteid leidub kõikides tööstusvaldkondades ja kõikides piirkondades ning enamasti on tegemist innovatiivsete ettevõtetega.

Laenutingimuste karmistamine surutise ajal muutis **rahastamisele juurdepääsu** raskeks eriti väikestele ja keskmistele ettevõtjatele. Sellele vastukaaluna on paljud liikmesriigid võtnud vastu parandusmeetmeid, nagu näiteks laenutagatismeetmete mahu suurendamine, aktsiafondidesse investeerimine ja pisilaenukavad ning pangalaenuvõtmise abistamine soodsate laenutingimustega või laenuvahendajate abil. Et rahastamisele on juurdepääs endiselt keeruline, tuleb teha edasisi pingutusi, et kergendada juurdepääsu vajalikul kujul rahastamisele, sealhulgas laenud, omakapital ja nende kombinatsioonid. Tuleks ka edendada väikeettevõtjatele spetsialiseerunud rahastajate, sealhulgas sotsiaalsete ettevõtete tegevust. Nagu ühtse turu aktis mainitud²³ võtab komisjon enne käesoleva aasta lõppu vastu õigusakti, millega lihtsustatakse sotsiaalsete investeerimisfondide arendamist Euroopa Liidus.

Liikmesriikide poolne kaubandustegevuse soodustamine tugevdab Euroopa ettevõtete seisundit maailmaturul; suurem osa liikmesriikidest toetabki **väikeste ja keskmiste ettevõtjate rahvusvaheliseks muutumist**, võimaldades rahastamist ja andes teavet ning abi turule pääsemise ja turu reguleerimise küsimustes. Selliseid teenuseid kasutavad väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad on üsna rahul, kuigi ainult 27 % rahvusvahelise ulatusega VKE-dest kinnitasid, et nad on riiklikest toetusmeetmetest

²¹ Ühtse teenusteturu toimivuse parandamine, tuginedes teenuste direktiiviga ette nähtud vastastikuse hindamise tulemustele, KOM(2011) 20 (lõplik), 27.1.2011

²² Euroopa väikeettevõtlusalgatuse „Small Business Act” läbivaatamine, KOM(2011)78/3, 23.2.2011.

²³ 8. vahendi juhtmeede (sotsiaalne ettevõtlus)

teadlikud ja ainult 7 % kasutasid selliseid teenuseid. Need andmed näitavad, et riiklikust toetusest ei olda piisavalt teadlikud ja et juurepääsu sellele tuleks paremaks muuta.

Liikmesriigiti võib keskmine maksmise hiline mine olla küllalt pikk, mis võib ohustada väikeettevõtjate ellujäämist. Möödunud aastal olukord ei paranenud ja mõnes liikmesriigis isegi halvenes riiklike maksete osas (Austria, Kreeka, Küpros, Slovakkia, Tšehhi Vabariik, Ungari). Hilinenud maksmist käsitlevas direktiivis²⁴ on sätestatud nõue, et ametiasutused peavad maksed töötleva 30 päeva jooksul. Selle eesmärgini jõudmine on raske ülesanne paljudele liikmesriikidele, eelkõige aga Kreekale, Hispaaniale, Itaaliale ja Portugalile.

Konkurentsivõimet tugevdaks:

- VKE-de arengu lihtsustamine sel teel, et välditakse asjatute takistuste tekitamist õigusaktidega; kergendatakse juurepääsu rahastamisele; osutatakse tugiteenuseid uutele turgudele pääsemiseks ja teavitatakse sellest;
- sel viisil ametiasutuste töö tagamine, et maksetähtajad lüheneksid ja et järgitaks täpselt hilinenud maksmist käsitlevas direktiivis sätestatud nõudeid.

4. KOKKUVÕTE

Käesolevas teatises ollakse seisukohal, et jätkusuutlikuks kasvuks ja majanduse „käimalükkamiseks” on vaja liikmesriikide ühtset ja kooskõlastatud tööstuspoliitikat ja põhjalikke struktuurseid muutusi. Märkimisväärse mõju saavutamiseks tuleks lihtsustada muutuste tegemist, võimaldada innovatsiooni, edendada säästlikkust, parendada ettevõtluskeskkonda ja kasutada ühtse turu eeliseid. Selliste meetmete elluviimine peaks olema liikmesriikide pealinnades sama tähtis, nagu see on komisjonile.

Parem meetmete kooskõlastamine liikmesriigi tasandil aitab tõhusamalt kasutada piiratud vahendeid innovatsiooni ja kasvu edendamiseks, kui eelarvevahendeid on vähe. ELi tasandil on kavandatud komisjoni mitmeaastase finantsraamistiku eelnõu,²⁵ et juhtida tähelepanu nendele eesmärkidele, selleks et parandada ELi võimalusi teha investeeringuid tööstuslikku innovatsiooni killustatuse vähendamise, rahasaajate eeskirjade lihtsustamise ning innovatsioonide turule viimise toomisega tähelepanu keskmesse.

Komisjon tugevdab oma toetust liikmesriikide panuse toetuseks Euroopa aastal 2020 raames, tuginedes saavutatud edusammude jälgimise ühetaolisele mudelile ning loob foorumi, kus jagada kogemusi heade tavade kohta.

Komisjon kavatseb teha järgmist:

- parandada liikmesriikide tööstuspoliitika kooskõlastatust, edendades ja jälgides majanduskasvu tugevdamise eesmärgil tehtud struktuurseid muudatusi strateegia

²⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2011/7/EL, 16. veebruar 2011, hilinenud maksimisega võitlemise kohta äritehingute puhul (uuesti sõnastatud)

²⁵ Euroopa 2020 eelarve, KOM(2011) 500 (lõplik).

Euroopa aastal 2020 eesmärkide saavutamiseks;

- 2012. aasta esimeseks kvartaliks luua foorum, kus tehakse kindlaks head tavad ja arutletakse nende üle, et saavutada majanduskasvu tööstuspoliitiliste meetmete abil.